

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Citrus aurantifolia (Christm.) Swingle

วงศ์ : Rutaceae

ชื่ออื่น : ส้มมะนาว มะลิ (ภาคเหนือ)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : ไม้พุ่ม สูง 2-4 เมตร กิ่งอ่อนมีหนามแหลม เปลือกต้นเรียบ สีน้ำตาลปนเทา ใบเป็นใบประกอบ ออกเรียงสลับ มีใบย่อยใบเดียว รูปไข่หรือรูปรียาว กว้าง 3-5 ซม. ยาว 4-8 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมนมีปีกแคบๆ ขอบใบหยัก แผ่นใบมีต่อมน้ำมันกระจายอยู่ตามผิวใบ ดอก ออกเป็นช่อสั้น 5-7 ดอก หรือออกดอกเดี่ยวตามซอกใบ ที่ปลายกิ่ง ดอกสีขาว กลีบดอกมี 4-5 กลีบ หลุดร่วงง่าย ผล รูปทรงกลม ผิวเรียบเกลี้ยง ผลอ่อนสีเขียวเข้ม พอแก่เป็นสีเหลือง ข้างในแบ่งเป็นห้องแบบบรัศมี มีรสเปรี้ยว เมล็ดกลมรี สีขาว มี 10-15 เมล็ด

ส่วนที่ใช้ : น้ำมะนาว (น้ำคั้นจากผล) ราก ใบ ดอก ผล เมล็ด

สรรพคุณ :

น้ำมะนาว - แก้โรคลึกลับปิดลักเปิด (เลือดออกตามไรฟัน) ทำอาหาร ขับเสมหะ ฟอกโลหิต ทำให้ผิวหนังนุ่มนวล แก้ชาง บำรุงเสียง บำรุงโลหิต ขับระดู แก้เจ็บขบ แก้ขาลาย จิบแก้ไอ ดับกลิ่นเหม็น ฆ่าพยาธิในท้อง รักษาผม ขับลม รักษาลมพิษ แก้กิดสีดวง แก้วระดูขาว แก้พิษยางน่อง แก้ไข้ แก้ไข้กาฬ แก้ฝี แก้ปวด แก้อักเสบ

ราก - กระทุ้งพิษไข้ ถอนพิษสำแดง แก้กษติหลงลืม แก้ไข้ แก้ไข้กาฬ แก้ฝี แก้ปวด แก้อักเสบ ถอนพิษไข้

ใบ - ฟอกโลหิต แก้ตับทรุด

ดอก - แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อและปวดท้อง แก้อาการคลื่นไส้ อาเจียน (เกิดจากธาตุไม่ปกติ) แก้ไอ ขับเสมหะ

ผล - แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อและปวดท้อง ทาแก้ผิวแห้งตกรสเกิด แก้ผิวหนัง แก้คันเท้าแตก แก้ไอ รักษาแผลจากแมลงมี

เมล็ด - แก้พิษตานซาง แก้หายใจขัด แก้ไข้ขับเสมหะ แก้พิษฝีภายใน

วิธีและปริมาณที่ใช้ :

ยาแก้ไอขับเสมหะ

น้ำในผลที่โตเต็มที่ น้ำมะนาว 2-3 ซ้อนแกง, เมล็ดมะนาว 10-20 เมล็ด นำน้ำมะนาวเติมเกลือเล็กน้อย จิบ จะช่วยทำให้เสมหะถูกขับออก และเสียงดี ถ้าเป็นเมล็ดมะนาวนำไปคั่วให้เหลือง บดให้ละเอียด เติมพิมเสน 2-5 เกล็ด ชงน้ำร้อนรับประทาน เป็นยาขับเสมหะ

ยาป้องกันหรือแก้โรคเลือดออกตามไรฟัน (ลักปิดลักเปิด)

ใช้น้ำจากผลที่แก่จัดไม่จำกัด เติมเกลือ น้ำตาล น้ำแข็ง ใช้เป็นเครื่องดื่ม หรือจะใส่ในอาหาร ก็ได้ผลเช่นกัน

ยาห้ามเลือด ใส่แผลสด

ใช้น้ำจากผล ครึ่งซอนชา หรือ 1/4 ซ้อนแกง แผลถูกมีดบาด เลือดไม่หยุด บีบน้ำมะนาวลงไป 3-4 หยด เลือดจะหยุด

สารเคมี :

ใบ มี Alcohols, Aldehydes, Elements, Terpenoids, Citral

ผล มี 1 - Alanine, γ - Amino butyric acid, 1 - Glutamic acid

เมล็ด มี Glyceride Oil

น้ำมันหอมระเหย มี P - Dimethyl - a - Styrene, Terpinolene